

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang Panalungtikan

Dina taun 2016, medal buku kumpulan carita pondok (carpon) *Jeruk* karya Lugiena Dé anu dimedalkeun ku penerbit ASAS UPI. Ieu buku kumpulan carita pondok nyaritakeun pasualan-pasualan kajiwaan manusa urban anu hirup di jaman kiwari. Palaku-palaku dina carpon-carponna némbongkeun parpolah-paripolah anu ahéng di ahir carita. Sanajan ahéng, paripolah-paripolah palakuna bisa kaharti ku nu maca lantaran motif-motif paripolah palaku diwewegan ku kajadian-kajadian nu silih kohéréan tur asup kana nalar nu maca.

Kaparigelan Lugiena Dé dina ngawangun carita dipangaruhan ku pangalamanna dina dunya kapangarangan. Ngaran Lugiena Dé saenyana ukur sandiasma dina karangan hungkul. Ari ngaran sabenerna mah Déa Lugina. Gumelar di Bandung taun 1983. Lugiena Dé namatkeun kuliahna di Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah UPI. Munggaran daria ngarang -boh dina basa Sunda, boh dina basa Indonesia- basa kuliah tingkat hiji sabari aktif diajar sastra di UKM ASAS UPI. Sawatara karyana kungsi meunang pinunjul dina hadiah sastra LBSS taun 2005, pasanggiri karya tulis Galura taun 2005 jeung taun 2008, pasanggiri nulis sajak PPSS taun 2008, pasanggiri nulis carpon Taman Budaya taun 2007, jeung pasanggiri nulis carpon Noe'man Soemantri FPIPS UPI 2015 jeung 2016.. Naskah dramana *Rucah* jeung *Dayeuh Simpé* diilukeun jadi naskah pilihan dina Festival Drama Basa Sunda anu dialpukahan ku Téater Sunda Kiwari (Dé, 2016, kc. 129). Buku kumpulan carita pondok *Jeruk* ogé mangrupa kumpulan carita pondok meunang milah-milah tina karya-karyana anu dimuat di media cetak kayaning *Manglé*, *Cupumanik*, *Galura*, *Pikiran Rakyat*, *Tribun Jabar* jeung sajabana.

Anu jadi daya pangirut carpon-capon Lugiena Dé dina buku kumpulan Carita Pondok *Jeruk* nya éta parobahan-parobahan paripolah palaku di ahir carita. Palaku-palaku némbongkeun paripolah anu ahéng lir geus teu paduli kana watesan norma atawa étika anu lumaku di sabudeureunna. Contona baé paripolah Mang

Jumanta nu morosotkeun calana di hareupeun hakim pengadilan, paripolah Otong nu robah nyapertikeun monyet, ogé guru Ucup nu dibui lantaran nampiling muridna jsb.

Kajadian-kajadian anu ahéng dina tungtung carita bisa nyieun nu maca jadi ngarasa reuwas tur panasaran nepi ka ngamunculkeun pangajénan boh pangajénan alus boh pangajénan goréng. Contona bae hiji kasus anu kungsi ramé dina internet anu mirip jeung anu kaalaman ku guru Ucup. Nurmayani anu mangrupa guru biologi di SMP Negeri 1 Bantaeng, Sulawesi Selatan dibui ku lantaran nyiwit salah sahiji muridna. Nurmayani ambek sabab kasébor cai ku muridna basa keur ngaléngkah ka masjid pikeun sholat dhuha. Muridna teu narima diciwit, tuluy bébéja ka kolotna anu satuluyna ngalaporkeun Nurmayani ka kantor pulisi. (Sumber: www.kiblat.net/2016/05/18/hendak-shalat-dhuha-guru-tersiram-air-oleh-murid-murid-dicubit-guru-dibui/).

Ieu warta meunang pangajénan anu rupa-rupa. Aya anu ngabéla, aya ogé anu nyalahkeun Nurmayani. Nanging pikeun mikaharti paripolah manusa sacara mundel, teu bisa ngan saukur ngajén alus gorengna paripolah manusa tina hiji kajadian atawa hiji warta. Kudu disidik-sidik kasang tukang ogé diperlukeun panalungtikan kalawan ngalarapkeun élmu nu saluyu jeung fénoména anu disanghareupan sangkan kacindekan bisa leuwih mundel.

Sarupana kajadian anu dialaman ku Nurmayani dina kahirupan nyata jeung guru Ucup dina carita pondok mangrupa bongbolongan yén paripolah-paripolah palaku dina karya sastra mangrupa gambaran paripolah manusa dina kahirupan nyata. Ku kituna palaku-palaku dina karya sastra bisa ditalungtik ngaliwatan pamerakan anu patali jeung élmu jiwa atawa psikologi. Sakumaha anu dijéntrékeun ku Minderop (2010, kc. 1), palaku-palaku dina karya sastra némbongkeun rupa-rupa watek jeung paripolah nu pakait jeung jiwa, pangalaman psikologis atawa konflik-konflik sakumaha nu dialaman ku manusa dina kahirupan nyata. Satuluyna ieu pamarekan téh diadumaniskeun jeung élmu sastra nepi ka ngahiji jadi pamarekan anu disebut psikologi sastra.

Numutkeun Ratna (2015, kc. 342), dumasar wangenana psikologi sastra miboga udagan pikeun mikaweruh aspék-aspék kajiwaan nu aya dina karya sastra. Psikologi sastra henteu miboga maksud pikeun ngungkulan pasualan-pasualan kajiwaan nu karandapan ku palaku. Pangaweruh-pangaweruh nu dibeunangkan tina hasil panalungtikan psikologi sastra mimboga mamfaat pikeun méré bongbolongan ngeunaan parobahan, kontradiksi jeung kahéngkérana anu aya di masarakat utamana anu pakait jeung kajiwaan.

Gejala psikologi dina karya sastra ngawengku tilu nya éta pangarang, karya sastra jeung anu maca (Ratna 2015, kc. 61). Dina ieu panalungtikan gejala anu baris ditalungtik nya éta hubungan psikologi anu aya dina karya sastra. saupama gejala anu ditalungtikna mangrupa karya sastra, modél pamarekanna leuwih deukeut kana modél obyektif anu patali jeung unsur intrinsik. Diperlukeun unsur intrinsik lantaran gaya, struktur jeung téma karya sastra silih pakait jeung papasingan anu jadi eunteung pikiran jeung rasa individu, kaasup dijerona: pesen utama, minat, kabungah jeung kasusah anu silih pakait katut kohérénsi kana kapribadian (Minderop, 2010, kc, 62). Kalawan niténan unsur intrinsik, anu nalungtik kudu meunangkeun gejala anu kasumputkeun atawa disumputkeun ku pangarangna kalawan ngamamfaatkeun tiori-tiori psikologi anu luyu jeung éta gejala pikeun meunangkeun gambaran kapribadian anu mundel.

Tiori psikologi anu baris dilarapkeun dina ieu panalungtikan nya éta tiori psikologi humanis (mazhab katilu) anu ditepikeun ku Abraham Maslow. Maslow (dina Minderop, 2010 kc 276) nyindekuen yén sakumna manusa gumelar kalawan miboga kabutuhan-kabutuhan instiktif. Paripolah manusa leuwih ditangtukeun ku kereteg ngahontal kahirupan anu matak ngabagjakeun tur nyugemakeun. Pakait jeung kabutuhan manusa, Maslow nepikeun tiori lapis kabutuhan nu ngawengku kabutuhan fisiologi, rasa aman, kapimilik jeung katresna, pangajén, jeung aktualisasi diri. Bangbaluh nu paling penting numutkeun Maslow nya éta hiji jalma kudu nyumponan kabutuhan nu paling dasar saacan mampu nyumponan kabutuhan saluhureunna.

Parobahan-parobahan paripolah palaku-palaku utama dina kumpulan carita pondok *Jeruk* beunang Lugiena De dina mungkas carita bisa jadi cicirén yén pangarang museurkeun paniténan kana kasadaran jeung kaayaan jiwa palaku dina carpon-carponna. Éta parobahan téh kamungkinan bisa muncul lantaran aya kabutuhan anu henteu kasugemakeun.

Ku kituna ieu panalungtikan diayeukeun pikeun ngalegaan wawasan psikologi sastra humanis di Departemen Pendidikan Bahasa Sunda sarta meunangkeun bongbolongan ngeunaan gejala psikologis anu aya dina buku kumpulan carita pondok *Jeruk* karya Lugiena Dé.

1.2 Watesan jeung Rumusan Masalah

1.2.1 Watesan Masalah

Ulukan psikologi sastra mangrupa ulikan anu jembar, sabab dina psikologi sastra aya tilu pasualan utama nya éta psikologi pangarang, psikologi karya sastra jeung psikologi nu maca. Dina ieu panalungtikan panulis ngawatesan masalah ngeunaan psikologi karya sastra, dimimitian ku neuleuman unsur intrinsik anu dipuseurkeun kana karakter katut motivasi paripolah palaku utama. Satuluyna éta motivasi munculna paripolah tokohna dipatalikeun jeung tiori kapribadian lapis kabutuhan Maslow. Dumasar kana tinimbangan kasang tukang panalungtikan, carpon-carpon tina kumpulan carpon *Jeruk* karya Lugiena Dé anu baris ditalungtik nya éta 1) *Tandon*, 2) *Guru Ucup*, 3) *Di Hiji Kantor*, 4) *Imah Kosong*, 5) *Otong jeung Monyet*, 6) *Warung Kopi*.

1.2.2 Rumusan Masalah

Saluyu jeung watesan masalah anu geus dipedar, panulis ngarumuskeun masalah jadi dua nya éta:

- 1) kumaha kapribadian palaku utama dina carita pondok *Tandon*, *Guru Ucup*, *Di Hiji Kantor*, *Imah Kosong*, *Otong jeung Monyet*, jeung *Warung Kopi*?
- 2) kumaha patalina tiori lapis kabutuhan Maslow jeung paripolah palaku utama dina carita pondok *Tandon*, *Guru Ucup*, *Di Hiji Kantor*, *Imah Kosong*, *Otong jeung Monyet*, jeung *Warung Kopi*?

1.3 Tujuan Panalungtikan

1.3.1 Tujuan Umum

Ieu panalungtikan miboga tujuan umum pikeun ngajembaran pangaweruh boh nu maca boh nu nulis ngeunaan psikologi sastra hususna dina mazhab psikologi humanis katut kumaha larapna dina karya sastra, hususna carita pondok

1.3.2 Tujuan Khusus

Salian ti tujuan umum, panulis ogé miboga dua tujuan husus nya éta:

- 1) ngadeskripsikeun kapripadian palaku utama dina carita pondok *Tandon, Guru Ucup, Di Hiji Kantor, Imah Kosong, Otong jeung Monyet jeung Warung Kopi*;
- 2) ngadeskripsikeun patalina motivasi paripolah palaku utama jeung tiori lapis kabutuhan psikologi humanis beunang Abraham maslow dina *carita pondok Tandon, Guru Ucup, Di Hiji Kantor, Imah Kosong, Otong jeung Monyet jeung Warung Kopi*.

1.4 Manfaat Panalungtikan

1.4.1 Manfaat Tioritis

Sacara tioritis, ieu panalungtikan téh dipiharep bisa méré pangaweruh ngeunaan ulikan psikologi sastra humanis pikeun carita pondok.

1.4.2 Manfaat Praktis

Aya sababaraha manfaat praktis nu dipiharep dina ieu panalungtikan nya éta:

- 1) pikeun akademisi, ieu panalungtikan bisa méré pangaweruh ngeunaan ulikan psikologi sastra humanis;
- 2) pikeun nu maca, ieu panalungtikan bisa méré pangaweruh ngeunaan kumaha larapna ulikan psikologi sastra humanis dina karya sastra;

- 3) pikeun mahasiswa, ieu panalungtikan bisa bisa nambahan pangaweruh dina nyieun kritik sastra anu raket patalina jeung psikologi sastra humanis.

1.5 Wangenan Operasional

- 1) motivasi numutkeun Stanton (2012, kc 33) mangrupa cukang lantaran paripolah hiji karakter;
- 2) psikologi sastra numutkeun Minderop (2010, kc 54) nya éta ulikan karya sastra kalawan tinimbangan yén karya sastra mangrupa eunteung prosés jeung aktivitas kajiwaan;
- 3) psikologi humanistik mangrupa tiori Abaraham Maslow anu nepikeun yén paripolah manusa leuwih ditangtukeun ku kereteg individu pikeun ngahontal kahirupan anu bagja tur nyugemakeun (Minderop,2010 kc 48);
- 4) carita pondok mangrupa salah sahiji génré karya sastra dina wangun prosa fiksi anu dicirian ku jalan caritana anu mundel, palaku utamana ngan hiji tur jumlah karakterna leuwih pondok tibatan novél antara 500-1000-1500-2000 nepi ka 10.000, 20000 atawa 30000 kecap.(Lubis, Kc 99-100);
- 5) kumpulan carita pondok *Jeruk* mangrupa buku karya Lugiena Dé nu dimedalkeun ku Penerbit ASAS UPI taun 2016 di Bandung. Dina ieu buku aya 13 judul carita pondok;
- 6) Lugiena Dé nya éta pangarang Sunda anu ngarang kumpulan carita pondok *Jeruk*.

1.6 Anggapan Dasar

Surakhman (dina Arikunto, 2010, kc. 104) nételakeun yén anggapan dasar mangrupa tatapakan pamikiran anu bebeneranana bisa ditarima ku panalungtik. Dumasar éta hal, anggapan dasar dina ieu panalungtikan nya éta:

- 1) motivasi mangrupa cukang lantaran paripolah palaku dina karya fiksi;
- 2) psikologi sastra mangrupa pamarekan multidisipliner antara élmu sastra jeung élmu psikologi anu udaganna nalungtik aktivitas kajiwaan anu muncul dina karya sastra, pangarangna katut nu macana;

- 3) tiori kapribadian lapis kabutuhan mangrupa tiori Abraham Maslow anu nepikeun yén paripolah manusa dipangaruhan ku kereteg manusa pikeun nyumponan pangabutuh-pangabutuh instingtifna nu ngawengku kabutuhan fisiologis, rasa aman, kapimilik jeung katresna, pangajén jeung aktualisasi diri;
- 4) tiori Maslow ngeunaan lapis kabutuhan bisa dilarapkeun pikeun maluruh motivasi paripolah palaku utama kumpulan carpon *Jeruk*.

1.7 Raraga Tulisan

- 1) Judul
- 2) Lembaran persetujuan/pengesahan pembimbing
- 3) Halaman motto
- 4) Pernyataan Keaslian Karya Ilmiah
- 5) Pangjajap
- 6) Catur Nuhun
- 7) Abstrak
- 8) Daptar Eusi
- 9) Daptar Tabel
- 10) Daptar Bagan
- 11) Daptar Singgetan
- 12) Daptar Lampiran
- 13) BAB I BUBUKA
 - 1.1 Kasang Tukang
 - 1.2 Watesan jeung Rumusan Masalah
 - 1.3 Tujuan Panalungtikan
 - 1.4 Mangpaat Panalungtikan
 - 1.5 Wangenan Operasional
 - 1.6 Anggapan Dasar
 - 1.7 Raraga Tulisan
- 14) BAB II ULIKAN TIORI JEUNG RARAGA MIKIR

- 2.1 Ulikan Tiori
 - 2.1.1 Carpon, Unsur Intrinsik, Psikologi Sastra, Psikologi Humanis
 - 2.1.1.1 Carpon
 - 2.1.1.2 Unsur Intrinsik
 - 2.1.1.3 Psikologi Sastra
 - 2.1.1.4 Psikologi Humanis
- 2.2 Raraga Mikir
- 2.3 Panalungtikan Saméméhna
- 15) BAB III MÉTODOLOGI PANALUNGTIKAN
 - 3.1 Desain Panalungtikan
 - 3.2 Metode jeung Téhnik Panalungtikan
 - 3.3 Téhnik Ngolah jeung Nganalisis Data
 - 3.4 Instrumen Panalungtikan
 - 3.5 Sumber Data jeung Identitas Kumpulan Carita Pondok *Jeruk*
- 16) BAB IV HASIL PANALUNGTIKAN
 - 4.1 Hasil Panalungtikan
 - 4.1.1 Analisis Carpon *Warung Kopi*
 - 4.1.2 Analisis Carpon *Tandon*
 - 4.1.3 Analisis Carpon *Guru Ucup*
 - 4.1.4 Analisis Carpon *Di Hiji Kantor*
 - 4.1.5 Analisis Carpon *Imah Kosong*
 - 4.1.6 Analisis Carpon *Otong jeung Monyét*
 - 4.2 Pedaran
- 17) BAB V KACINDEKAN JEUNG SARAN
 - 1.1 Kacindekan
 - 1.2 Saran/Rékoméndasi
- 18) DAPTAR PUSTAKA
- 19) LAMPIRAN-LAMPIRAN
- 20) RIWAYAT HIRUP